

Resumé:

“Vi er nogle der bruger det!” – Et historisk perspektiv på danske kønsinklusive pronomener fra 1942 til 2021

Ehm Miltersen

Aarhus Universitet

Kønsinklusive (eller kønsneutrale) pronomener har fået en del opmærksomhed fra det offentlige øje de seneste år, både i Danmark og i udlandet, men er som akademisk emne forholdsvis underbelyst. Der findes enkelte studier af kønsinklusive pronomener på forskellige sprog, såsom dansk (Miltersen 2018; Miltersen 2020), svensk (Sendén et al. 2021), spansk (Papadopoulos 2022), fransk (Knisely 2020) og italiensk (Scotto di Carlo 2020), samt en større mængde litteratur om engelske pronomener, inklusiv sproghistoriske studier (eksempelvis Baron 2020). Dette oplæg tager udgangspunkt i mit speciale fra foråret 2022, der undersøgte den historiske udvikling af danske kønsinklusive pronomener. Jeg definerer her kønsinklusive pronomener som personlige pronomener i 3. person ental, der, når de tager personreference, enten ikke angiver referentens konceptuelle køn (McConnell-Ginet 2014; Ackerman 2019; jf. *sexus* i Hansen og Heltoft 2011) eller angiver referentens konceptuelle køn som noget andet end mand eller kvinde, på sprog hvor pronomener i samme paradigme ellers angiver konceptuelt køn. På nutidigt dansk drejer dette sig om pronomenerne *hen*, singulært *de* og *den*, i paradigme med *han* og *hun* (Miltersen 2018), omend en række andre pronomener er blevet foreslået, diskuteret og i begrænset omfang brugt gennem tiden, eksempelvis *hyn*, *høn*, *hæn*, *huan* og *hin*.

Specialet bruger en multimetodologisk tilgang til at analysere en kombination af dokumentdata (Bowen 2009) og data fra kvalitative interviews med personer fra nogle af de speech communities / communities of practice (Labov 1972; Eckert og McConnell-Ginet 1998), der i dag bruger pronomenerne. Data er blevet indsamlet og analyseret med metoder fra korpuslingvistik, lingvistisk etnografi og diskursanalyse. Dertil har jeg suppleret med et autoetnografisk perspektiv og inddraget indsigter fra min egen tilegnelse af de relevante pronomener. På baggrund af 242 eksempler på pronomener, indhentet fra diverse korpora og andre kilder, samt personlige beretninger om interviewpersonernes (og mine egne) første møder og erfa-

ringer med pronomenerne, konstruerer specialet en tidslinje over danske kønsinklusive pronomeners opståen og udvikling, der strækker sig fra 1942 til 2021. Ud over den kronologiske beskrivelse identificerer jeg også en række relevante diskurser om sprog og køn og disses udvikling.

Tidslinjen indikerer, at denne udvikling kan karakteriseres af to generelle 'bølger', der følger andre samfundsmæssige udviklinger i forhold til køn(sopfattelser): Først giver fremskridt inden for kvinderettigheder anledning til diskussioner om kønsneutralt sprog i perioden 1969-1983; senere, efter den gradvise udvikling af queerteori i 90'erne og 00'erne, fører en øget synlighed af trans og nonbinære personer til større opmærksomhed på kønnet og kønsinkluderende sprog. Afslutningsvis vil jeg i oplægget kort diskutere nogle sprogpoltiske implikationer af studiet.

Litteratur

- Ackerman, Lauren (2019) Syntactic and cognitive issues in investigating gendered coreference. I *Glossa: A Journal of General Linguistics*, 4(1). 117.
- Baron, Dennis (2020) *What's your pronoun? Beyond he & she*. New York: Liveright.
- Bowen, Glenn A. (2009) Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Annual* 9(2):27-40.
- Eckert, Penelope og Sally McConnell-Ginet (1998) *Language and Gender*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hansen, Erik og Lars Heltoft (2011) *Grammatik over Det Danske Sprog*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Knisely, Kris (2020) Le français non-binaire: linguistic forms used by non-binary speakers of French. *Foreign Language Annals*, 53(4):850-876.
- Labov, William (1972) On the Mechanism of Linguistic Change. I John Gumperz and Dell Hymes (red.) *Directions in Sociolinguistics: The Ethnography of Communication*. John Wiley & Sons:513-536.
- McConnell-Ginet, Sally (2014) Meaning-Making and Ideologies of Gender and Sexuality. I Susan Ehrlich, Miriam Meyerhoff, og Janet Holmes (red.) *The handbook of language, gender, and sexuality*. John Wiley & Sons:316-334.
- Miltersen, Ehm (2018) De, den, hen, and the rest. *Journal of Language Works – Sprogvidenskabeligt Studenter-tidsskrift* 3(1):31-42.
- Miltersen, Ehm (2020) Singular de and its referential use in talk-in-interaction. *Scandinavian Studies in Language* 11(2):22-61.
- Papadouopilos, Ben (2022) A brief history of gender-inclusive Spanish/Una breve historia del español no binario. *Deportate, esuli, profughe*, 48(1):31-48.

“Vi er nogle der bruger det!” – Et historisk perspektiv på danske kønsinklusive pronomener fra 1942 til 2021

- Scotto di Carlo, Genna (2020) An analysis of the use of inclusive language among Italian nonbinary individuals: a survey transcending binary thinking. Beyond binary thinking through inclusiveness: interdisciplinary reflections and perspectives. *I-LanD Journal: Identity, Language and Diversity*, 2:70-89.
- Sendén, Marie Gustafsson, Emma A. Renström og Anna Lindqvist. (2021) Pronouns beyond the binary: The change of attitudes and use over time. *Gender & Society* 35(4):588-615.